

Áfram dregið úr peningalegu aðhaldi

Peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands hefur ákveðið að lækka stýrivexti bankans um 2,5 prósentur í 13,0%.

Framvinda efnahagsmála frá síðustu yfirlýsingu nefndarinnar 8. apríl hefur verið í samræmi við fyrra mat hennar, að skilyrði fyrir áframhaldandi slökun peningalegs aðhalds séu til staðar.

Skammtímamarkmið peningastefnunnar er stöðugleiki í gengismálum. Gengi krónunnar hefur verið tiltölulega stöðugt frá síðasta fundi nefndarinnar. Það sem helst hefur stutt gengið er umtalsverður afgangur á vöru- og þjónustuviðskiptum. Í ljósi undirliggjandi efnahagsþróunar má ætla að gengi krónunnar muni til lengri tíma litið vera hærra en það hefur verið að undanförmu. Við þeim vanda að farið sé í kringum gjaldeyrishöftin hafa stjórnvöld brugðist með lagabreytingu. Seðlabankinn er einnig að vinna að því í samvinnu við viðkomandi yfirvöld að auka eftirlit og herða framfylgd reglna.

Þótt gert sé ráð fyrir að gjaldeyrishöftin verði til staðar um nokkurt skeið, vinnur Seðlabankinn að aðgerðum er miða að því að gera ópolinmóðum erlendum fjárfestum kleift að selja krónueignir án þess að gengið sé á gjaldeyrisforða Seðlabankans. Áætlað er að skammtíma-krónueignir erlendra aðila nemi 200-300 ma.kr. Aðgerðir í því skyni að stuðla að umbreytingu hluta þessara eigna ættu að draga úr tilhneigingu til útflæðis fjármagns. Gengi krónunnar á aflandsmarkaði hefur hækkað umtalsvert nýlega. Aðgerðirnar ættu að stuðla að því að gengi krónunnar þar nálgist gengi hennar á innlendum gjaldeyrismarkaði.

Verðbólguþrýstingur hefur haldið áfram að hjaðna eins og búist var við. Tólf mánaða verðbólga hefur minnkað úr 18,6% í janúar í 11,9% í apríl. Til skemmri tíma litið hefur dregið enn meira úr verðbólguhraðanum. Ekki er reiknað með að gengislækkun krónunnar frá í mars muni seinka hjöðnun verðbólgunnar svo að neinu nemi, þótt vísitala neysluverðs hafi hækkað heldur meira í apríl en vænst var. Þvert á móti benda nýjustu spár til þess að verðbólgan síðla árs og á næsta ári muni verða minni en spáð var í janúar. Verðbólga verður nálægt 2,5% markmiðinu í byrjun næsta árs. Sakir minni útflutnings og fjármunamyndunar er gert ráð fyrir að samdráttur innlendrar eftirspurnar og framleiðslu verði meiri á þessu ári en samkvæmt spánni sem birtist í janúar.

Peningastefnunefndin gerir einnig ráð fyrir að aðhald í ríkisfjármálum verði aukið í sumar. Gert er ráð fyrir verulegum niðurskurði útgjalda hins opinbera og hækkun skatta auk annarra tekjuaukandi aðgerða sem kæmu til framkvæmda í áföngum fram til ársins 2011. Gert er ráð fyrir að jöfnuður náist í rekstri ríkisins árið 2012 og að þannig skapist forsendur fyrir hægfara lækkun skulda ríkissjóðs.

Til viðbótar auknu aðhaldi í ríkisfjármálum, mun endurskipulagning starfsemi viðskiptabankanna, sem færir rekstur þeirra í eðlilegt horf,

hafa í för með sér að lántakendur standi frammi fyrir lánskjörum sem endurspegla fjármögnunarkostnað bankanna. Það felur í sér aðhaldsamari fjármálaskilyrði.

Ofangreindar aðhaldsaðgerðir, aukinn stöðugleiki krónunnar, hert gjaldeyrishöft, sérsniðnar aðgerðir til að leyfa ópolinmóðustu fjárfestunum að selja krónueignir á skipulegan hátt og hraðari verðhjöðnun en áður var gert ráð fyrir auka svigrúm til að slaka á í peningamálum, eins og endurspeglast í ákvörðun peningastefnunefndarinnar í dag. Viðeigandi er að samspil efnahagsaðgerða færast í átt að auknu aðhaldi í fjármálum hins opinbera og slökun peningalegs aðhalds.

Varfærin en þó veruleg slökun peningastefnunnar mun er fram líða stundir stuðla að efnahagsbata. Verði gengisþróun krónunnar og aðgerðir í fjármálum hins opinbera eins og nú er gert ráð fyrir, væntir peningastefnunefndin þess að stýrivextir verði lækkaðir umtalsvert til viðbótar eftir fund nefndarinnar í júní, enda verði þá komin til framkvæmda fleiri skref í efnahagsáætluninni. Eftir það gerir nefndin ráð fyrir hægari lækkun stýrivaxta.

Aukin vitneskja um horfur greiðslujafnaðar við útlönd, samþykkt aðhaldsaðgerða í ríkisfjármálum til langs tíma, tvíhliða og marghliða lánasamningar sem styrkja gjaldeyrisforðann og árangur í endurskipulagningu fjármálageirans eru forsendur fyrir viðtækara afnámi gjald-eyrishafta. Þrátt fyrir að aðstæður innanlands og utan geri enn ekki kleift að afnema gjaldeyrishöftin án þess að hætta á alvarlegu ójafnvægi skapist, hefur náðst árangur á mörgum sviðum. Það ætti að veita svigrúm til að afnema þau í áföngum.

Þótt endurskipulagningu fjármálakerfisins hafi miðað áleiðis er nauðsynlegt að grípa til ýmissa aðgerða í því skyni að endurreisa lífvænlegt bankakerfi. Til þess þarf að lækka kostnað, minnka umfang rekstrar, draga úr gjaldeyrisáhættu og sjá til þess að lánskjör endurspegli raunverulegan fjármögnunarkostnað bankanna. Almennt séð þurfa bankarnir að setja fram viðskiptaáætlun sem leiðir til hagnaðar í rekstri. Koma þarf á gagnsæju fyrirkomulagi eignarhalds sem felur í sér skýra ábyrgðarskyldu. Mikilvægt er að lækkun stýrivaxta verði fylgt eftir með lækkun innlánsvaxta, helst meiri en sem nemur lækkun stýrivaxta.

Næsta yfirlýsing peningastefnunefndarinnar verður birt 4. júní 2009.